

Sammanslagning riskerar likriktning inom kulturen

Öppet brev till regeringen angående den föreslagna sammanslagningen av Kulturrådet och Konstnärsnämnden • Stockholm 16 maj 2024

På regeringens bord ligger just nu ett förslag till sammanslagning av Kulturrådet och Konstnärsnämnden. Dessa båda myndigheter utgör var och en omistliga förutsättningar för kulturlivet i Sverige, och för professionella kulturskapares och konstnärers möjligheter att verka yrkesmässigt.

Förslaget kommer i en tid då behovet av satsningar på konstnärligt skapande är större än någonsin. Kulturbranschen är långt ifrån återhämtad efter pandemin, samtidigt som lågkonjunktur och inflation påverkar kulturskapares villkor negativt. Om det är någon gång det statliga stödet till kulturlivet och till kulturskapare absolut inte får försvagas så är det under de kommande åren.

Syftet med sammanslagningen är att effektivisera och - gissningsvis - att spara pengar. Genom att minska administration och dubbelarbete ska en större del av kulturbudgeten gå till att faktiskt skapa kultur menar regeringen. Att ge mer pengar till kulturen och de som skapar den är något som KLYS, samarbetsorganisation för närmare 30 000 yrkesverksamma kulturskapare, Kungliga Akademien för de fria konsterna och Kungliga Musikaliska Akademien, naturligtvis uppskattar. **Problemet är att den föreslagna sammanslagningen med största sannolikhet inte kommer få avsedd effekt.**

För det första har Kulturrådet och Konstnärsnämnden olika uppgifter och målgrupper. Kulturrådet har ett brett uppdrag som framför allt syftar till att främja tillgången till kultur och till att förverkliga samtliga nationella kulturpolitiska mål, medan Konstnärsnämnden riktar sig mer specifikt mot yrkesverksamma kulturskapare och konstnärer och deras villkor, med fokus på deras konstnärliga utveckling.

Enligt de båda myndigheternas egen redovisning till regeringen, som lämnades in i slutet av februari, är deras verksamheter komplementära, snarare än överlappande. De är också överens om att det inte heller går att banta något av myndigheternas uppdrag. Ur vårt perspektiv är såväl Kulturrådets som Konstnärsnämndens insatser för Sveriges kulturliv helt nödvändiga, och måste bestå ograverade. Förutom en del administrativa rutiner verkar det alltså inte finnas några stora summor att spara på en sammanslagning.

För det andra riskerar en sammanslagning att främst drabba Konstnärsnämndens uppdrag, och därmed också kulturskapares villkor och mångfalden i kulturutbudet. De medel som Konstnärsnämnden fördelar är helt avgörande för många av landets kulturskapare och för utveckling av deras konstnärliga verksamheter. Det ska understrykas att landets alla kulturskaparorganisationer utan undantag är motståndare till sammanslagningen på grund av dess negativa effekter för de enskilda kulturskaparna. Detta faktum borde ha stor betydelse i regeringens kommande beslut i frågan.

Myndigheterna är i sin redovisning också överens om att den administrativa röra som en omorganisering innebär riskerar att drabba kärnverksamheten hos båda. Kulturrådet tycker sig se fördelar på lång sikt, men även de antar att det under ”en övergångsperiod” kommer att innebära minskat fokus på den viktiga verksamhet de båda myndigheterna bedriver.

Maktcentrering inom offentlig stödgivning till kultur är aldrig önskvärd. Konstnärlig frihet och mångfald inom kulturområdet gynnas av tillgång till flera finansieringskällor. En myndighetssammanslagning riskerar i stället att leda till intressekonflikter och ökad likriktning på kulturområdet. Den riskerar också att underlätta för framtida regeringar att styra bidragsfördelningen. Mot denna bakgrund behöver vi inte färre myndigheter som beslutar om stöd inom kulturområdet.

KLYS, Kungliga Akademien för de fria konsterna och Kungliga Musikaliska Akademien, välkomnar att regeringen nu remitterat myndigheternas redovisning och gett kulturliv och kulturskapare möjlighet att i demokratisk ordning peka på förslagets konsekvenser. Vi vill också uppmana regeringen att avvakta den pågående utredning om mindre myndigheters uppgifter och organisering, som ska vara klar den 15 december 2024 (dir 2023:132), innan beslut fattas.

I redovisningen uttrycker såväl Kulturrådet som Konstnärsnämnden att ett ökat samarbete – utan formell sammanslagning – är både möjligt och önskvärt. **Detta bör enligt oss undertecknare vara det alternativ som är värt att beakta.**

Enkelt uttryckt har regeringen nu att **välja mellan en dyr försämring, det vill säga en sammanslagning, eller en kostnadseffektiv förbättring, det vill säga ett ökat samarbete. Valet borde vara enkelt.**

Mårten Sandén, ordförande KLYS

Susanne Rydén, preses Kungl. Musikaliska Akademien

Fredrik Wetterqvist, ständig sekreterare Kungl. Musikaliska Akademien

Helena Tallius Myhrman, preses Konstakademien, Kungliga akademien för de fria konsterna

Håkan Rehnberg, ledamot Konstakademien, Kungliga akademien för de fria konsterna

Ann-Sofi Noring, ledamot Konstakademien, Kungliga akademien för de fria konsterna

Sara Edström, ordförande Konstnärernas Riksorganisation

Josefine Engström, ordförande Svenska Tecknare

Paulina Holmgren, ordförande Fotografernas förbund

Martin Jonsson Tibblin, ordförande Föreningen Svenska Tonsättare

Karin Inde, ordförande Musikerförbundet

Anders Wollbeck, ordförande SKAP

Simon Norrthon, ordförande Fackförbundet Scen&Film

Michael Cocke, ordförande Sveriges Scenkonstregissörer

Elin Kamler, ordförande Oberoende Filmars förbund

Alex Haridi, ordförande Dramatikerförbundet

Grethe Rottböll, ordförande Sveriges Författarförbund

Per Kornhall, ordförande Läromedelsförfattarna